

قدم به قدم، همراه دانشجو...

WWW.GhadamYar.Com

جامع ترین و به روزترین پرتال دانشجویی کشور (پرتال دانش)
با ارائه خدمات رایگان، تحصیلی، آموزشی، رفاهی، شغلی و...
برای دانشجویان

- (۱) راهنمای ارتقاء تحصیلی. (کاردانی به کارشناسی، کارشناسی به ارشد و ارشد به دکتری)
- (۲) ارائه سوالات کنکور مقاطع مختلف سالهای گذشته، همراه پاسخ، به صورت رایگان
- (۳) معرفی روش‌های مقاله و پایان‌نامه نویسی و ارائه پکیج‌های آموزشی مربوطه
- (۴) معرفی منابع و کتب مرتبط با کنکورهای تحصیلی (کاردانی تا دکتری)
- (۵) معرفی آموزشگاه‌ها و مراکز مشاوره تحصیلی معتبر
- (۶) ارائه جزوات و منابع رایگان مرتبط با رشته‌های تحصیلی
- (۷) راهنمای آزمون‌های حقوقی به همراه دفترچه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- (۸) راهنمای آزمون‌های نظام مهندسی به همراه دفترچه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- (۹) آخرین اخبار دانشجویی، در همه مقاطع، از خبرگزاری‌های پربازدید
- (۱۰) معرفی مراکز ورزشی، تفریحی و فروشگاه‌های دارای تخفیف دانشجویی
- (۱۱) معرفی همایش‌ها، کنفرانس‌ها و نمایشگاه‌های ویژه دانشجویی
- (۱۲) ارائه اطلاعات مربوط به بورسیه و تحصیل در خارج و معرفی شرکت‌های معتبر مربوطه
- (۱۳) معرفی مسائل و قوانین مربوط به سرگذری، معافیت تحصیلی و امریه
- (۱۴) ارائه خدمات خاص ویژه دانشجویان خارجی
- (۱۵) معرفی انواع بیمه‌های دانشجویی دارای تخفیف
- (۱۶) صفحه ویژه نقل و انتقالات دانشجویی
- (۱۷) صفحه ویژه ارائه شغل‌های پاره وقت، اخبار استخدامی
- (۱۸) معرفی خوابگاه‌های دانشجویی معتبر
- (۱۹) دانلود رایگان نرم افزار و اپلیکیشن‌های تخصصی و...
- (۲۰) ارائه راهکارهای کارآفرینی، استارت آپ و...
- (۲۱) معرفی مراکز تایپ، ترجمه، پرینت، صحافی و ... به صورت آنلاین
- (۲۲) راهنمای خرید آنلاین ارزی و معرفی شرکت‌های مطرح (۲۳)

WWW.GhadamYar.Ir

WWW.PortaleDanesh.com

WWW.GhadamYar.Org

۰۹۱۲ ۳۰ ۹۰ ۱۰۸

باما همراه باشید...

۰۹۱۲ ۰۹ ۰۳ ۸۰۱

www.GhadamYar.com

جزوه آین دادرسی کیفری

منطبق با قانون جدید

وبلاگ حقوقی سعید شاکر

<http://dadban1365.blogfa.com/>

موسسه دادبانان فرهیخته حقوق

<http://www.dadbanan.org/>

آموزشکده تخصصی حقوق

<http://dadban1365.kajblog.ir/>

سعید شاکر

۱۳۹۳ شهریور

شاكى با مدعى خصوصى و متهم با وکلای آنان میتوانند با مراجعته به دادگاه و مطالعه پرونده، اطلاعات لازم را تحصیل نمایند و با اطلاع رئیس دادگاه به هزینه خود از اوراق مورد نیاز، تصویر تهیه کنند.

تبصره - دادن تصویر از اسناد طبقه‌بندی شده و اسناد حاوی مطالب مربوط به تحقیقات جرائم منافی عفت و جرائم علیه امنیت داخلی یا خارجی ← ممنوع است.

نکته ۱ : دادن تصویر از اسناد ذیل به شاكى و متهم یا وکلای آنها ممنوع است :

۱. اسناد طبقه بندی

۲. اسناد مربوط به تحقیقات جرائم منافی عفت

۳. اسناد مربوط به جرائم علیه امنیت داخلی یا خارجی

← محکمات دادگاه علنی است، مگر :

۱. در جرائم قابل گذشت که طرفین يا شاكى، غيرعلنی بودن محکمه را درخواست کنند.
۲. همچنین دادگاه پس از اظهار عقیده دادستان، قرار غيرعلنی بودن محکم را در موارد زیر صادر می کند:

الف - امور خانوادگی و جرائمی که منافی عفت یا خلاف اخلاق حسن است.

ب - علنی بودن، مخل امنیت عمومی یا احساسات مذهبی یا قومی باشد.

در جرائم قابل گذشت که طرفین يا شاكى، غيرعلنی بودن محکمه را درخواست کنند.

همچنین دادگاه پس از اظهار عقیده دادستان، قرار غيرعلنی بودن محکم را در موارد زیر صادر می کند:

محکمات دادگاه علنی است، مگر :

الف - امور خانوادگی و جرائمی که منافی عفت یا خلاف اخلاق حسن است.

ب - علنی بودن، مخل امنیت عمومی یا احساسات مذهبی یا قومی باشد.

تبصره - منظور از علنی بودن محاکمه :

✓ عدم ایجاد مانع برای حضور افراد در جلسات رسیدگی است.

-۳۵۳ ماده

انتشار جریان رسیدگی و گزارش پرونده که متضمن بیان مشخصات شاکی و متهم و هویت فردی یا موقعیت اداری و اجتماعی آنان نباشد، در رسانه‌ها مجاز است.

بیان مفاد حکم قطعی و مشخصات محکوم^۱ علیه فقط در موارد مقرر در قانون امکان-پذیر است.

✓ تخلف از مفاد این ماده در **حکم افتراء** است.

-۱ تبصره

هرگونه عکسبرداری یا تصویربرداری یا ضبط صدا از جلسه دادگاه منوع است.
اما رئیس دادگاه میتواند دستور دهد تمام یا بخشی از محاکمات تحت نظرات او به صورت صوتی یا تصویری ضبط شود.

-۲ تبصره

✓ انتشار جریان رسیدگی و گزارش پرونده در محاکمات علنی که متضمن بیان مشخصات شاکی و متهم است:

✓ در صورتیکه به عللی از قبیل خدشه دارشدن وجود ان جمعی و یا حفظ نظم عمومی جامعه، ضرورت یابد، به **درخواست دادستان کل کشور و موافقت رئیس قوه قضائیه** امکان‌پذیر است.

✓ اخلال در نظم دادگاه از طرف متهم یا سایر اشخاص :

▪ موجب غیرعلنی شدن محاکمه نمیشود، بلکه باید به گونه مقتضی نظم برقرار شود.

✓ رئیس دادگاه میتواند دستور اخراج کسانی را که باعث اخلال در نظم دادگاه

میشوند، صادر کند، مگر اینکه: **مه**

▪ اخلال‌کننده از اصحاب دعوی باشد که در اینصورت رئیس دادگاه

دستور **حبس او را از یک تا پنج روز** صادر میکند.

▪ این دستور پس از جلسه رسیدگی، فوری اجراء می‌شود.

✓ اگر اخلال‌کننده از وکلای اصحاب دعوی باشد: **مه**

▪ دادگاه به وی در خصوص رعایت نظم دادگاه تذکر میدهد.

▪ و در صورت عدم تأثیر، وی را اخراج و به دادسرای انتظامی وکلا معرفی میکند.

✓ چنانچه اعمال ارتکابی، واجد وصف کیفری باشد، اجرای مفاد این ماده، مانع از اعمال مجازات قانونی نیست.

✓ دادگاه پیش از شروع به رسیدگی، مفاد این ماده را به اشخاصی که در جلسه دادگاه حضور دارند، تذکر میدهد.

ماده ۳۵۵- حضور افراد کمتر از هجده سال تمام شمسی به عنوان تماشاگر در محاکمات

کیفری جز به تشخیص دادگاه ممنوع است.

ماده ۳۵۶- در صورتیکه متهم بازداشت باشد آزادانه و تحت مراقبت لازم در جلسه دادگاه حضور میباید.

ماده ۳۵۷

← در همه دادگاه‌هایی که با تعدد قضاط تشکیل می‌شوند، در صورت غیبت یا معذور بودن رئیس دادگاه:

✓ عضو ارشد دادگاه از حیث سابقه خدمت قضائی

✓ و در صورت یکسان بودن سابقه خدمت قضائی، عضوی که سن او بیشتر است، وظیفه رئیس دادگاه را بر عهده میگیرد.

بحث دوم - ترتیب رسیدگی

ماده ۳۵۸ - دادگاه پس از تشکیل جلسه و اعلام رسماً میت آن، ابتداء در مورد شخص متهم به شرح مواد (۱۹۴) و (۱۹۳) این قانون اقدام و سپس به دیگر اشخاصی که در دادرسی شرکت دارند، اخطار مینماید در موقع محکمه برخلاف حقیقت، وجدان، قوانین، ادب و نزakت سخن نگویند، آنگاه رسیدگی را شروع میکند.

ماده ۳۵۹ - رسیدگی در دادگاه به **صورت ترافعی** و به ترتیب زیر انجام میشود:

الف - قرائت کیفرخواست توسط منشی دادگاه یا استماع عقیده دادستان یا نماینده وی در مواردی که طبق قانون، پرونده با بیان ادعای شفاهی در دادگاه مطرح شده است.

ب - استماع اظهارات و دلایل دادستان یا نماینده وی که برای اثبات اتهام انتسابی ارائه میشود.

پ - استماع اظهارات شاکی یا مدعی خصوصی که شخصاً یا از سوی وکلای آنان بیان میشود.

ت - پرسش از متهم راجع به قبول یا رد اتهام انتسابی و استماع دفاعیات متهم و وکیل او، که عیناً توسط منشی در صورتمجلس قید میشود.

ث - در صورت انکار یا سکوت متهم یا وجود تردید در صحت اقرار، دادگاه شروع به تحقیقات از متهم میکند و اظهارات شهود، کارشناس و اهل خبرهای که دادستان یا شاکی، مدعی خصوصی، متهم و یا وکیل آنان معرفی میکنند، استماع مینماید.

ج - بررسی وسائل ارتکاب جرم و رسیدگی به سایر ادله ابرازی از سوی طرفین و انجام هر نوع تحقیق و اقدامی که دادگاه برای کشف واقع، ضروری تشخیص میدهد.

ماده ۳۶۰

هرگاه متهم به طور صريح اقرار به ارتکاب جرم کند، به طوری که هیچگونه شک و شباهی در اقرار و نیز تردیدی در صحت و اختیاری بودن آن نباشد، دادگاه به استناد اقرار، رأی صادر میکند.

نکته ۱ : دادگاه در چه صورتی به استناد اقرار متهم، رأی صادر می کند :

✓ در صورتی که به ^۱طور صريح اقرار به ارتکاب جرائم کند، ^۲ به طوری که هیچگونه شک و شباهی در اقرار و نیز ^۳ تردیدی در صحت و اختیاری بودن آن نباشد

ماده ۳۶۱ - دادگاه باید خلاصه اظهارات دادستان یا نماینده وی و عین اظهارات طرفین، شهود، کارشناس و اهل خبره را در صورت مجلس درج کند.

ماده ۳۶۲ - دادگاه علاوه بر رسیدگی به ادله مندرج در کیفرخواست یا ادله مورد استناد طرفین، هرگونه تحقیق یا اقدامی که برای کشف حقیقت لازم است را با قید جهت ضرورت آن انجام میدهد.

ماده ۳۶۳ -

← هرگاه در حین رسیدگی، جرم دیگری کشف شود که بدون شکایت شاکی قابل تعقیب باشد: **مهما** ✓ دادگاه بدون ایجاد وقه در جریان رسیدگی، حسب مورد، موضوع را به دادستان یا رئیس حوزه قضائی مربوط اعلام میکند.

ماده ۳۶۴ -

← در پرونده‌ی که دارای متهم اصلی، شریک و معاون است و همه در دادگاه حاضرند: ✓ تحقیقات از متهم اصلی شروع میشود.

ماده ۳۶۵ -

← هرگاه در پرونده‌ای، متهمان متعدد باشند و **با** متهم اصلی، شریک و معاون داشته باشد: ✓ حتی اگر به یک یا چند نفر از آنان دسترسی نباشد، دادگاه مکلف به رسیدگی و صدور رأی است، **مگر اینکه رسیدگی غایبی جایز نباشد و یا** نسبت به برخی از متهمان به هر دلیل نتوان رأی صادر کرد. ✓ در اینصورت، دادگاه پرونده را **نسبت به این متهمان** مفتوح نگه میدارد.

ماده ۳۶۶-

← هرگاه رسیدگی به اتهامات متعدد متهم موجب طولانی شدن جریان دادرسی شود:
✓ دادگاه در مورد اتهاماتی که تحقیقات آنها کامل است مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

ماده ۳۶۷-

← دادگاه برای شاکی، مدعی خصوصی، متهم و شاهدی که قادر به سخن گفتن به زبان فارسی نیست:
✓ مترجم مورد وثوق از بین مترجمان رسمی و در صورت عدم دسترسی به او،
مترجم مورد وثوق دیگری تعیین می‌کند.
✓ مترجم باید سوگند یاد کند که راستگویی و امانتداری را رعایت کند.
✓ عدم اطیان سوگند سبب عدم پذیرش ترجمه مترجم مورد وثوق نیست.

ماده ۳۶۸-

← دادگاه برای شاکی، مدعی خصوصی، متهم و شاهدی که ناشنوا است یا قدرت تکلم ندارد:
✓ فرد مورد وثوقی که توانایی بیان مقصود او را از طریق اشاره یا وسائل فنی
دیگر دارد، به عنوان مترجم انتخاب می‌کند.
✓ مترجم باید سوگند یاد کند که راستگویی و امانتداری را رعایت کند.
✓ چنانچه افراد مذکور قادر به نوشتن باشند، منشی دادگاه سؤال را برای آنان
مینویسد تا به طور کتبی پاسخ دهند.

ماده ۳۶۹-

✓ پس از شروع محاکمه توسط دادگاه، محاکمه تا صدور حکم استمرار دارد و چنانچه
محاکمه به طول انجامد:
✓ به قدر لزوم تنفس داده می‌شود.

-۳۷۰ ماده

✓ چنانچه دادگاه در جریان رسیدگی، احتمال دهد متهم حین ارتکاب جرم **جنون**

بوده است: **مهما**

۱. تحقیقات لازم را از نزدیکان او و سایر مطلعان به عمل میآورد.
۲. نظریه پزشکی قانونی را تحصیل میکند
۳. و با احراز جنون، نسبت به اصل اتهام به صدور **قرار موقوفی تعقیب** مبادرت میکند و با رعایت اقدامات تأمینی برای متهم تصمیم میگیرد.

تبصره- چنانچه جرایم مشمول این ماده مستلزم پرداخت دیه باشد، طبق مقررات مربوط اقدام میشود.

-۳۷۱ ماده

✓ قبل از ختم دادرسی، چنانچه شاکی یا مدعی خصوصی راجع به موضوع شکایت، مطلب جدیدی داشته باشد، استماع میشود و دادستان یا نماینده وی نیز میتواند عقیده خود را اظهار کند.

✓ **دادگاه مکلف است** پیش از اعلام ختم دادرسی، به متهم یا وکیل اجازه دهد که آخرین دفاع خود را بیان کند.

✓ هرگاه متهم یا وکیل وی در آخرین دفاع مطلبی اظهار کند که در کشف حقیقت مؤثر باشد، **دادگاه مکلف به رسیدگی است.**

-۳۷۲ ماده

فاضی دادگاه نباید **پیش از اتمام رسیدگی و اعلام رأی**، در خصوص برائت یا مجرمیت متهم اظهار عقیده کند.

-۳۷۳ ماده

=> **دادگاه پس از اعلام ختم رسیدگی:**

✓ **نمی تواند** لوایح، اسناد و مدارک جدید را دریافت کند.

بحث سوم - صدور رأی

-۳۷۴ ماده

✓ دادگاه پس از اعلام ختم دادرسی با استعانت از خداوند متعال، با تکیه بر شرف و

وجдан و با توجه به محتویات پرونده و ادله موجود:^{مهن}

✓ در همان جلسه و در صورت عدم امکان در اولین فرصت و حداکثر ظرف یک هفته به انشای رأی مبادرت می‌کند.

✓ رأی دادگاه باید مستدل، موجه و مستند به مواد قانون و اصولی باشد که براساس آن صادر شده است.

✓ تخلف از صدور رأی در مهلت مقرر موجب محکومیت انتظامی تا درجه چهار است.

-۳۷۵ ماده

✓ دادگاه باید در رأی، حضوری یا غیابی بودن و قابلیت و اخواهی، تجدیدنظر و یا فرجام و مهلت و مرجع آن را قید کند.

✓ اگر رأی قابل و اخواهی، تجدیدنظر یا فرجام باشد و دادگاه آن را غیرقابل و اخواهی تجدیدنظر یا فرجام اعلام کند:

■ این امر، مانع و اخواهی، تجدیدنظر یا فرجامخواهی نیست.

-۳۷۶ ماده

✓ هرگاه رأی بر برائت، منع یا موقوفی تعییب و یا تعليق اجرای مجازات صادر شود و

متهم در بازداشت باشد:

■ بلافصله به دستور دادگاه آزاد می‌شود.

ماده ۳۷۷- هرگاه متهم با صدور قرار تأمین در بازداشت باشد و به موجب حکم غیرقطعی به حبس، شلاق تعزیری و یا جزای نقدی محکوم شود، مقام قضائی که پرونده تحت نظر او است باید با احتساب ایام بازداشت قبلی، مراتب را به زندان اعلام کند تا وی بیش از میزان محکومیت در زندان نماند.

ماده ۳۷۸-

- ✓ رأی دادگاه باید **حداکثر ظرف سه روز** از تاریخ انشاء، پاکنویس یا تایپ شود.
- ✓ این رأی که «دادنامه» خوانده میشود با نام خداوند متعال شروع و موارد زیر در آن درج میشود و به امضای دادرس یا دادرسان میرسد و به مهر شعبه ممهور میشود:
 - الف- شماره پرونده، شماره و تاریخ دادنامه و تاریخ صدور رأی
 - ب - مشخصات دادگاه و قاضی یا قضاط صادرکننده رأی و سمت ایشان
 - پ - مشخصات طرفین دعوی و وکلای آنان
 - ت - گردشکار و متن کامل رأی

ماده ۳۷۹-

- ✓ پیش از امضای دادنامه، اعلام مفاد و تسلیم رونوشت یا تصویر آن ممنوع است.
- ✓ مخالف از اینامر، حسب مورد، به موجب حکم دادگاه انتظامی قضاط یا هیأت رسیدگی به تخلفات اداری به سه ماه تا یکسال انفصال از خدمات دولتی محکوم میشود.

نکته ۱ : اعلام مفاد و تسلیم رونوشت یا تصویر، پیش از امضای دادنامه :

- ✓ **ممنوع است**، مخالف از اینامر، حسب مورد، به موجب حکم دادگاه انتظامی قضاط یا هیأت رسیدگی به تخلفات اداری به **سه ماه تا یکسال انفصال از خدمات دولتی** محکوم میشود.

- ✓ دادنامه به **طرفین یا وکیل آنان و دادستان** ابلاغ می‌شود.
- ✓ و در صورتی که رأی دادگاه حضوری به طرفین ابلاغ شود:
- دادن نسخه‌ای از رأی یا تصویر مصدق آن به طرفین الزامی است. در اینصورت، ابلاغ مجدد ضرورت ندارد.

تبصره ۱- مدیر دفتر دادگاه مکلف است **حداکثر ظرف سه روز** پس از امضای دادنامه، آن را برای ابلاغ ارسال نماید.

-۳ تبصره ۲-

- ابلاع دادنامه
حضوری بوده و
- ذی نفع می‌تواند
از مفاد کامل رأی
اطلاع یافته و از
آن استنساخ
نماید.
۱. در جرائم منافی عفت، چنانچه دادنامه حاوی مطالبی باشد که اطلاع شاکی از آن حرام است
۲. و همچنین در جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور،

- ✓ هرگاه در تنظیم و نوشتن رأی دادگاه، سه و قلمی مانند کم یا زیاد شدن کلمه‌ای رخ دهد و یا اشتباهی در محاسبه صورت گیرد، چنانچه رأی قطعی باشد یا به علت عدم تجدیدنظر خواهی و انقضای مواعده قانونی، قطعی شود یا هنوز از آن تجدیدنظر خواهی نشده باشد، **دادگاه خود یا به درخواست ذینفع یا دادستان**، رأی تصحیحی صادر میکند.

- ✓ رأی تصحیحی نیز ابلاغ می‌شود.
- ✓ تسلیم رونوشت یا تصویر هریک از آراء، جداگانه ممنوع است.
- ✓ رأی دادگاه در قسمتی که مورد اشتباه نیست، در صورت قطعیت اجراء می‌شود.

تبصره ۱- در مواردی که اصل رأی دادگاه قابل واخواهی، تجدیدنظر یا فرجام است:
تصحیح آن نیز در مدت قانونی، قابل واخواهی، تجدیدنظر یا فرجام میباشد.

تبصره ۲- هرگاه رأی اصلی به واسطه واخواهی، تجدیدنظر یا فرجام نقض شود:
رأی تصحیحی نیز بی اعتبار میشود.

فصل چهارم- رسیدگی در دادگاه کیفری یک

بحث اول- مقدمات رسیدگی

ماده ۳۸۲-

دادگاه کیفری یک فقط در صورت صدور کیفرخواست و در حدود آن مبادرت به رسیدگی و صدور رأی میکند، مگر در جرائمی که مطابق قانون لزوماً به طور مستقیم در دادگاه کیفری یک مورد رسیدگی واقع میشود. در این صورت، انجام تحقیقات مقدماتی مطابق مقررات بر عهده دادگاه کیفری یک است.

ماده ۳۸۳-

دادگاه حسب مورد،
قرار منع **با** موقوفی
تعقیب و در غیر
اینصورت قرار
رسیدگی صادر
میکند.

چنانچه عمل انتسابی جرم محسوب نشود

یا ادله کافی برای انتساب جرم به متهم وجود نداشته باشد

و یا به جهات قانونی دیگر متهم قابل تعقیب نباشد

در مواردی که پرونده به طور مستقیم در دادگاه کیفری یک رسیدگی میشود، پس از پایان تحقیقات مقدماتی

مدیر دفتر دادگاه **ظرف پنج روز** به او اخطار می‌کند که وکیل خود را حداکثر **تا ده روز پس از ابلاغ** به دادگاه معرفی کند. چنانچه متهم وکیل خود را معرفی نکند، مدیر دفتر، پرونده را نزد **رئیس دادگاه ارسال** می‌کند تا طبق مقررات برای متهم **وکیل تسخیری** تعیین شود.

هرگاه متهم
وکیل معرفی
نکرده باشد

پس از ارجاع پرونده به دادگاه کیفری یک، در جرائم موضوع بندھای (الف)، (ب)، (پ) و (ت) ماده (۳۰۲) این قانون

و یا پس از صدور قرار رسیدگی در مواردی که پرونده به طور مستقیم در دادگاه کیفری یک رسیدگی می‌شود

ماده ۳۸۵- هر یک از طرفین میتواند **حداکثر سه وکیل** به دادگاه معرفی کند. استعفای وکیل

تعیینی یا عزل وکیل پس از تشکیل جلسه رسیدگی پذیرفته نمی‌شود.

تسنیع از ازمون وکالت ۹۳: در دادگاه های کیفری یک و دو، هر یک از طرفین دعوی،
حداکثر چند نفر وکیل می توانند معرفی نمایند؟

- (۱) در تمامی دادگاه ها، فقط یک نفر
- (۲) در دادگاه های کیفری یک، حداکثر سه نفر و در دادگاه های کیفری دو، حداکثر دو نفر
- (۳) در تمامی دادگاه ها، حداکثر سه نفر که حضور دو نفر از آن ها برای تشکیل دادگاه و رسیدگی کافی است.
- (۴) در تمامی دادگاه ها حداکثر دو نفر

ماده ۳۴۶- در تمام امور کیفری، طرفین میتوانند وکیل یا وکلای مدافعان خود را معرفی کنند.
در صورت تعدد وکیل، حضور یکی از آنان برای تشکیل دادگاه و رسیدگی کافی است.
تبصره - در غیر جرائم موضوع صلاحیت دادگاه کیفری یک، هر یک از طرفین میتوانند
حداکثر دو وکیل به دادگاه معرفی کنند.

-۳۸۶ ماده-

← در صورتیکه هریک از اصحاب دعوی و کلای متعدد داشته باشد:

✓ حضور یکی از آنان برای تشکیل جلسه دادگاه کافی است.

-۳۸۷ ماده-

← پس از تعیین وکیل، مدیر دفتر بلافاصله به متهم و وکیل او و حسب مورد، به شاکی با مدعی خصوصی یا وکیل آنان اخطار میکند تا تمام ایرادها و اعتراض‌های خود را ظرف **۵ روز از تاریخ ابلاغ** تسلیم کنند.

← تجدید مهلت به تقاضای متهم یا وکیل او برای **یک نوبت** و به مدت **۵ روز از تاریخ اتمام مهلت قبلی**، به تشخیص دادگاه بلامانع است.

-۳۸۸ ماده-

✓ متهم و شاکی یا مدعی خصوصی یا وکلای آنان باید تمام ایرادها و اعتراض‌های خود از قبیل مرور زمان، عدم صلاحیت، رد دادرس یا قابل تعقیب نبودن عمل انتسابی، نقص تحقیقات و لزوم رسیدگی به ادله دیگر یا ادله جدید و کافی نبودن ادله را ظرف مهلت مقرر به دفتر دادگاه تسلیم کنند.

✓ پس از اتمام مدت مذکور، هیچ ایرادی از طرف اشخاص مزبور پذیرفته نمیشود، مگر آنکه جهت ایراد پس از مهلت، کشف و یا حادث شود. در هر حال، طرح پرونده در جلسه مقدماتی دادگاه، پیش از اتمام مهلت ممنوع است.

پس از اتمام مهلت اعم از آنکه ایراد و اعتراضی واصل شده یا نشده باشد، مدیر دفتر، پرونده را به دادگاه ارسال میکند.

رئیس دادگاه، پرونده را شخصاً بررسی و گزارش جامع آن را تنظیم و یا به نوبت به یکی از اعضای دادگاه ارجاع می کند.

عضو مذکور حداکثر ظرف ۱۰ روز، گزارش مبسوط راجع به اتهام و ادله و جریان پرونده را تهیه و تقدیم رئیس میکند.

دادگاه به حضور گزارش، جلسه مقدماتی اداری را تشکیل میدهد و با توجه به مفاد گزارش و اوراق پرونده و ایرادها و اعتراض‌های اصحاب دعوی به شرح زیر اقدام می‌کند:

- الف- در صورتی که تحقیقات ناقص باشد، قرار رفع نقص صادر میکند و پرونده را نزد دادسرای صادر کننده کیفرخواست میفرستد تا پس از انجام دستور دادگاه، آن را بدون اظهار نظر اعاده کند.

- ب- هرگاه موضوع، خارج از صلاحیت دادگاه باشد، قرار عدم صلاحیت صادر میکند.
- پ- در صورتیکه به دلیل شمول مرور زمان، گذشت شاکی یا مدعی خصوصی و یا جهات قانونی دیگر، متهم قابل تعقیب نباشد، قرار موقوفی تعقیب صادر میکند. در اینصورت چنانچه متهم زندانی باشد به دستور دادگاه، فوری آزاد می‌شود.

تبصره- دادگاه می تواند در صورت ضرورت، دادستان یا نماینده او، شاکی یا مدعی خصوصی یا متهم و یا وکلای آنان را برای حضور در جلسه مقدماتی دعوت کند.

← قرار عدم صلاحیت از طرف **دادستان** قابل تجدیدنظر است.

← و قرارهای مذکور در بنده (پ) ماده قبل از طرف **دادستان و شاکی یا مدعی خصوصی** قابل تجدیدنظر است.

← در صورت نقض این قرار، پرونده برای طرح مجدد در جلسه مقدماتی و انجام سایر وظایف به دادگاه کیفری یک اعاده میشود.

-۳۹۱ ماده

هرگاه دادگاه در جلسه مقدماتی، پرونده را کامل و قابل طرح برای دادرسی تشخیص دهد، بلافاصله دستور تعیین وقت رسیدگی و احضار تمام اشخاصی را که حضورشان ضروری است، صادر میکند.

تبصره - چنانچه در جرائم موضوع بندهای (الف)، (ب)، (پ) و (ت) ماده (۳۰۲) این قانون، دادگاه جلب بدون احضار متهم را برای محاکمه لازم بداند، دستور جلب وی را برای روز محاکمه صادر میکند.

-۳۹۲ ماده

مدیر دفتر دادگاه مکلف است پس از وصول پرونده به دفتر، حداکثر ظرف دو روز، وقت رسیدگی تعیین و مطابق دستور دادگاه اقدام کند.

-۳۹۳ ماده

در هر مورد که دادگاه باید با حضور هیأت منصفه تشکیل شود، اعضای هیأت منصفه نیز طبق مقررات دعوت میشوند.

-۳۹۴ ماده

هرگاه متهم متوازی باشد یا دسترسی به وی امکان نداشته باشد و احضار و جلب او برای تعیین وکیل یا انجام تشریفات راجع به تشکیل جلسه مقدماتی یا دادرسی مقدور نباشد و دادگاه حضور متهم را برای دادرسی ضروری تشخیص ندهد، به تشکیل جلسه مقدماتی مبادرت میورزد و در غیاب متهم، اقدام به رسیدگی میکند، مگر آنکه دادستان احضار متهم را ممکن بداند که در این صورت دادگاه پس از تقاضای دادستان، مهلت مناسبی برای احضار با جلب متهم به وی میدهد. مهلت مذکور نباید بیشتر از پانزده روز باشد.

-۱ تبصره

در هر مورد که دادگاه (دادگاه کیفری یک) بخواهد رسیدگی غیابی کند:
مهم

- ✓ باید از قبل قرار رسیدگی غیابی صادر کند.
- ✓ در این قرار، موضوع اتهام و وقت دادرسی و نتیجه عدم حضور قید و مراتب **دو نوبت** به **فاصله ده روز** در یکی از روزنامه های **کثیرالانتشار ملی یا محلی آگهی** میشود.
- ✓ فاصله بین تاریخ آخرین آگهی و وقت دادرسی **ناید کمتر از یک ماه باشد.**

-۲ تبصره

هرگاه متهمان متعدد و بعضی از آنان متواری باشند:

- ✓ دادگاه نسبت به متهمان حاضر شروع به رسیدگی مینماید و در مورد غایبان به ترتیب فوق رسیدگی میکند.

بحث دوم - ترتیب رسیدگی

-۳۹۵ ماده

در دادگاه کیفری یک و نیز در تمام مواردی که رسیدگی مرجع قضائی با قضا

متعدد پیش بینی شده باشد:

- ✓ رأی اکثریت تمام اعضاء ملاک است.
- ✓ نظر اقلیت باید به طور مستدل در پرونده درج شود.
- ✓ اگر نظر اکثریت به شرح فوق حاصل نشود، یک عضو مستشار دیگر توسط مقام ارجاع اضافه میشود.

ماده ۳۹۶-

✓ رئیس دادگاه پس از تشکیل جلسه و اعلام رسیدگی آن، ابتداء در مورد متهم به شرح مواد (۱۹۳) و (۱۹۴) این قانون اقدام و سپس به وی اخطار میکند در موقع محکمه مواظب گفتار خود باشد و پس از آن به دیگر اشخاصی که در محکمه شرکت دارند نیز اخطار میکند مطلبی برخلاف حقیقت، وجدان، قوانین، ادب و نزاكت اظهار نکنند.

✓ پس از آن دادستان یا نماینده او کیفرخواست و منشی دادگاه، دادخواست مدعی خصوصی را قرائت میکند.

✓ سپس رئیس دادگاه موضوع اتهام و تمام ادله آن را به متهم تفحیم و شروع به رسیدگی مینماید.

ماده ۳۹۷-

← قضات دادگاه کیفری یک میتوانند با اجازه رئیس دادگاه از طرفین و وکلای آنان، شهود، اهل خبره و دادستان پرسش کنند.

ماده ۳۹۸-

← هرگاه دادستان، متهم، شاکی، مدعی خصوصی یا وکلای آنان تحقیق از اشخاص حاضر در دادگاه را درخواست کنند:

✓ دادگاه در صورت ضرورت از آنان تحقیق میکند، هرچند از قبل احضار نشده باشند.

ماده ۳۹۹-

• پس از رعایت ترتیب مقرر در ماده (۳۵۹) این قانون، هرگاه دادستان بار دیگر اجازه صحبت بخواهد، به متهم، شاکی، مدعی خصوصی یا وکلای آنان نیز اجازه صحبت داده میشود.

• پیش از اعلام ختم رسیدگی، رئیس دادگاه یکبار دیگر به متهم یا وکیل او اجازه صحبت میدهد، آخرین دفاع را از متهم یا وکیل ویأخذ و سپس رسیدگی را ختم میکند.

• هرگاه متهم یا وکیل وی در آخرین دفاع، مطلبی اظهار کند که در کشف حقیقت مؤثر باشد، دادگاه مکلف به رسیدگی است.

ماده ۴۰۰-

محاكمات دادگاه کیفری یک، ضبط صویق و در صورت تشخیص دادگاه، ضبط تصویری نیز میشود. انتشار آنها ممنوع و استفاده از آنها نیز منوط به اجازه دادگاه است.

ماده ۴۰۱-

← در مواردی که به جرائم موضوع صلاحیت دادگاه کیفری یک در خارج از حوزه

قضائی محل وقوع جرم رسیدگی میشود: **مهن**

✓ تمام وظایف و اختیارات دادسرای از جمله شرکت در جلسه محاکمه و دفاع از کیفرخواست **بر عهده دادسرای محل وقوع جرم است.**

ماده ۴۰۲-

← در مواردی که دادگاه کیفری یک حسب مقررات این قانون صلاحیت رسیدگی به جرائم موضوع صلاحیت دادگاه اطفال و نوجوانان را دارد: **مهن**

✓ رعایت مقررات مربوط به رسیدگی به جرائم اطفال و نوجوانان الزامی است.

بحث سوم - صدور رأی

ماده ۴۰۳-

← **دادگاه کیفری یک با رعایت صلاحیت ذاتی:**

✓ پس از شروع به رسیدگی نمی تواند قرار عدم صلاحیت صادر کند و به هر حال باید رأی مقتضی را صادر نماید.

ماده ۴۰۴-

- ✓ اعضای دادگاه پس از اعلام ختم رسیدگی با استعانت از خداوند متعال، تکیه بر شرف و وجودان و با توجه به محتویات پرونده، مشاوره مینمایند و در همان جلسه مبادرت به صدور رأی می‌کنند.
- ✓ در صورتیکه بین اعضای دادگاه اتفاق نظر حاصل نشود رأی اکثریت معتبر است.
- ✓ انشای رأی به عهده رئیس دادگاه است، مگر آنکه وی جزء اکثریت نباشد که در اینصورت، عضوی که جزء اکثریت است و ساقه قضائی بیشتر دارد، رأی را انشاء می‌کند.
- ✓ پس از صدور رأی، بلا فاصله جلسه علنی دادگاه با حضور متهم یا وکیل او و دادستان یا نماینده او و شاگی تشکیل و رأی توسط منشی دادگاه با صدای رساقرائت و مفاد آن توسط رئیس دادگاه به متهم تفهیم می‌شود.
- ✓ هرگاه رأی بر برائت یا تعليق اجرای مجازات باشد، متهم به دستور دادگاه فوری آزاد می‌شود.

تبصره -

← پس از ختم رسیدگی:

- ✓ اعضای دادگاه تا صدور رأی و اعلام آن در جلسه علنی نباشد متفرق شوند.
این حکم در مورد اعضای هیأت منصفه نیز جاری است.

ماده ۴۰۵-

سایر ترتیبات رسیدگی در دادگاه کیفری یک همان است که برای سایر دادگاههای کیفری مقرر گردیده است.

فصل پنجم- رأی غیابی و واخواهی

ماده ۴۰۶- خ مهر

✓ در تمام جرائم، به استثنای جرائمی که فقط جنبه حق اللهی دارد، هرگاه متهم یا وکیل او در هیچیک از جلسات دادگاه حاضر نشود یا لایحه دفاعیه نفرستاده باشد، دادگاه پس از رسیدگی، رأی غیابی صادر میکند.

✓ در اینصورت، چنانچه رأی دادگاه مبنی بر محکومیت متهم باشد، ظرف بیست روز از **تاریخ ابلاغ واقعی**، قابل واخواهی در همان دادگاه است و پس از انقضای مهلت واخواهی برابر مقررات حسب مورد قابل تجدیدنظر یا فرجام است.

✓ مهلت واخواهی برای اشخاص مقیم خارج از کشور، **دو ماه** است.

-۱ تبصره

=> هرگاه متهم در جلسه رسیدگی حاضر و در فاصله تنفس یا هنگام دادرسی بدون عذر موجه غائب شود:

✓ دادگاه رسیدگی را ادامه میدهد. در اینصورت حکمی که صادر میشود، حضوری است.

-۲ تبصره

=> حکم غیابی که ظرف مهلت مقرر از آن واخواهی نشود:

✓ پس از انقضای مهلت های واخواهی و تجدیدنظر یا فرجام به اجراء گذاشته میشود.

← هرگاه حکم دادگاه ابلاغ واقعی نشده باشد:

✓ محکوم علیه میتواند ظرف بیست روز از تاریخ اطلاع، و اخواهی کند که در

این صورت، اجرای رأی، متوقف و متهم تحت الحفظ به همراه پرونده به دادگاه صادرکننده حکم اعزام میشود.

✓ این دادگاه در صورت اقتضاء نسبت بهأخذ تأمین یا تجدیدنظر در تأمین قبلی اقدام میکند.

- ۳ - تبصره

← در جرائمی که فقط جنبه حق اللهی دارد:

✓ هرگاه محتویات پرونده، مجرمیت متهم را ثبات نکند و تحقيق از متهم ضروری نباشد، دادگاه میتواند بدون حضور متهم، رأی بر برائت او صادر کند.

- ۴۰۷ - ماده

دادگاه پس از و اخواهی، با تعیین وقت رسیدگی طرفین را دعوت می کند و پس از بررسی ادله و دفاعیات و اخواه، تصمیم مقتضی اتخاذ مینماید. عدم حضور طرفین یا هر یک از آنان مانع رسیدگی نیست.

فصل ششم - رسیدگی در دادگاه اطفال و نوجوانان

بحث اول - تشکیلات

- ۴۰۸ - ماده

← رئیس دادگستری یا رئیس کل دادگاههای شهرستان مرکز استان هر حوزه حسب

مورد ریاست دادگاههای اطفال و نوجوانان را نیز بر عهده دارد.

–۴۰۹ ماده

← قضات دادگاه و دادسرای اطفال و نوجوانان را رئیس قوه قضائیه از بین قضاتی که حداقل پنج سال سابقه خدمت قضائی دارند و شایستگی آنان را برای این امر با رعایت سن و جهات دیگر از قبیل تأهل، گذراندن دوره آموزشی و ترجیحاً داشتن فرزند محرز بداند، انتخاب می‌کند.

–۴۱۰ ماده

← مشاوران دادگاه اطفال و نوجوانان از بین متخصصان علوم تربیتی، روانشناسی، جرمشناسی، مددکاری اجتماعی، دانشگاهیان و فرهنگیان آشنا به مسائل روانشناسی و تربیتی کودکان و نوجوانان اعم از شاغل و بازنیسته انتخاب می‌شوند.

تبصره ۱

← برای انتخاب مشاوران، رئیس حوزه قضائی هر محل برای هر شعبه حداقل هشت نفر مرد و زن را که واجد شرایط مندرج در این ماده بداند به رئیس کل دادگستری استان پیشنهاد می‌کند.

← رئیس کل دادگستری استان از بین آنان حداقل چهار نفر را برای مدت دو سال به این سمت منصوب مینماید. انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره ۲ – در صورت مؤثر بودن متهم، حداقل یکی از مشاوران باید زن باشد.

–۴۱۱ ماده

← هرگاه قاضی دادگاه اطفال و نوجوانان به جهتی از جهات قانونی از انجام وظیفه باز بماند: **مهما** رئیس دادگستری میتواند شخصاً به جای او انجام وظیفه کند **با** یکی از قضات واجد شرایط را به جای قاضی دادگاه اطفال و نوجوانان به طور موقت مأمور رسیدگی نماید.

بحث دوم - ترتیب رسیدگی

ماده ۴۱۲

دادرگاه اطفال و نوجوانان :

- ✓ وقت جلسه رسیدگی را تعیین
- ✓ و به والدین، اولیاء یا سرپرست قانونی طفل یا نوجوان، وکیل وی و دادستان و شاکر ابلاغ میکند.

تبصره ۱

هرگاه در موقع رسیدگی سن متهمن هجده سال و یا بیشتر باشد، وقت دادرسی به متهمن یا وکیل او ابلاغ میشود.

تبصره ۲ - مهم

هرگاه متهمن و والدین یا سرپرست قانونی او و همچنین در صورت داشتن وکیل، وکیل او حاضر باشند و در خواست رسیدگی نمایند و موجبات رسیدگی نیز فراهم باشد، دادگاه میتواند بدون تعیین وقت، رسیدگی و اتخاذ تصمیم نماید.

در جرائم تعزیری درجه شش، هفت و هشت و همچنین در جرائم تعزیری که مجازات قانونی آنها غیر از حبس است،

-۴۱۳ ماده

در دادگاه اطفال و نوجوانان، والدین، اولیاء یا سرپرست طفل و نوجوان، وکیل مدافع، شاکی، اشخاصی که نظر آنان در تحقیقات مقدماتی جلب شده، شهود، مطلعان و مددکار اجتماعی سازمان بهزیستی حاضر میشوند. حضور اشخاص دیگر در جلسه رسیدگی با موافقت دادگاه بلامانع است.

-۴۱۴ ماده

← هرگاه مصلحت طفل موضوع تبصره(۱) ماده(۳۰۴) این قانون، اقتضاء کند:

✓ ممکن است تمام یا قسمتی از دادرسی در غیاب او به عمل آید. رأی دادگاه در هر صورت حضوری محسوب میشود.

ماده ۳۰۴- به کلیه جرائم اطفال و افراد کمتر از هجده سال تمام شمسی در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی میشود. در هر صورت حکومان بالای سن هجده سال تمام موضوع این ماده، در بخش نگهداری جوانان که در کانون اصلاح و تربیت ایجاد میشود، نگهداری میشوند.

تبصره ۱- طفل، کسی است که به حد بلوغ شرعی نرسیده است.

تبصره ۲- هرگاه در حین رسیدگی سن متهمن از هجده سال تمام تجاوز نماید، رسیدگی به اتهام وی مطابق این قانون در دادگاه اطفال و نوجوانان ادامه میابد. چنانچه قبل از شروع به رسیدگی سن متهمن از هجده سال تمام تجاوز کند، رسیدگی به اتهام وی حسب مورد در دادگاهکیفری صالح صورت میگیرد. در این صورت متهمن از کلیه امتیازاتی که در دادگاه اطفال و نوجوانان اعمال میشود، بهره مند میگردد.

دادسرا و یا دادگاه اطفال و نوجوانان به ولی یا سرپرست قانونی متهم ابلاغ مینماید که برای او وکیل تعیین کندر صورت عدم تعیین وکیل یا عدم حضور وکیل بدون اعلام عذر موجه، در مرجع قضائی برای متهم وکیل تعیین می‌شود

۱. در جرائمی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دادگاه کیفری یک است
۲. یا جرائمی که مستلزم پرداخت دیه یا ارش بیش از خمس دیه کامل است
۳. و در جرائم تعزیری درجه شش و بالاتر

ولی یا سرپرست قانونی طفل یا نوجوان میتواند خود از او دفاع و یا وکیل تعیین نماید. نوجوان نیز میتواند از خود دفاع کند.

۱. در جرائم تعزیری درجه هفت و هشت

← به دادخواست ضرر و زیان ناشی از جرم که در دادگاه اطفال و نوجوانان مطرح میگردد:

- ✓ طبق مقررات قانونی رسیدگی و حکم مقتضی صادر میشود.

← در هنگام رسیدگی به دعواه ضرر و زیان:

- ✓ حضور طفل لازم نیست، مگر در صورتیکه توضیحات اوی برای صدور رأی ضروری باشد.

← آراء و تصمیمات دادگاه اطفال و نوجوانان:

- ✓ علاوه بر **شاكى**, **متهم** و **محكوم عليه**, به **ولی یا سرپرست قانونی متهم** و **محكوم عليه** و در صورت داشتن وکیل به **وکیل** ایشان نیز ابلاغ میشود.

فصل هفتم - احوال

-۴۱۸-

← در هر مرحله از رسیدگی کیفری، احواله پرونده از یک حوزه قضائی به حوزه قضائی دیگر یک استان:

- ✓ حسب مورد، به درخواست دادستان یا رئیس حوزه قضائی مبدأ و موافقت شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان
- ✓ و از حوزه قضائی یک استان به استان دیگر به تقاضای همان اشخاص و موافقت دیوان عالی کشور صورت میگیرد.

به درخواست دادستان یا رئیس حوزه قضائی مبدأ و موافقت شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان.

از یک حوزه قضائی به حوزه قضائی
دیگر یک استان

نکته ۱: در هر مرحله
از رسیدگی کیفری،
احواله پرونده:

به درخواست دادستان یا رئیس حوزه قضائی مبدأ و موافقت دیوان عالی کشور.

واز حوزه قضائی یک استان به استان
دیگر

حسب مورد به درخواست دادستان نظامی یا رئیس سازمان قضائی استان با موافقت رئیس سازمان قضائی نیروهای مسلح انجام میشود.

نکته ۲: در مورد جرائم در
صلاحیت سازمان قضائی نیروهای
مسلح، احواله:

← تبصره-

← در مورد جرائم در صلاحیت سازمان قضائی نیروهای مسلح، احواله:

- ✓ حسب مورد به درخواست دادستان نظامی یا رئیس سازمان قضائی استان با موافقت رئیس سازمان قضائی نیروهای مسلح انجام میشود.

← احاله در موارد زیر صورت می‌گیرد: **مهما**

- ✓ الف- متهم یا بیشتر متهمان در حوزه دادگاه دیگری اقامت داشته باشند.
- ب- محل وقوع جرم از دادگاه صالح دور باشد، به نحوی که دادگاه دیگر به علت نزدیک بودن به محل وقوع آن، آسان‌تر بتواند به موضوع رسیدگی کند.
- تبصره- احاله پرونده ناید به کیفیتی باشد که موجب عسر و حرج شاکی و یا مدعی خصوصی شود.

علاوه بر موارد مذکور در ماده قبل، به منظور حفظ نظم و امنیت عمومی، بنابر پیشنهاد **رئیس قوه قضائیه یا دادستان کل کشور** و تجویز **دیوانعالی کشور**، رسیدگی به حوزه قضائی دیگر احاله می‌شود.

تبصره-

← در جرائم در صلاحیت سازمان قضائی نیروهای مسلح:

رئیس این سازمان میتواند به منظور حفظ نظم و امنیت عمومی و رعایت مصالح نیروهای مسلح، پرونده را به حوزه قضائی دیگر احاله کند.

فصل هشتم - رد دادرس

ماده ۴۲۱

دادرس در موارد زیر باید از رسیدگی امتناع کند و طرفین دعوی نیز میتوانند در این موارد ایراد ردد

دادرس کنند:مهن

الف - قربت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه بین دادرس و یکی از طرفین دعوی یا شریک یا معاون جرم؛ وجود داشته باشد.

ب - دادرس، قیم یا مخدوم یکی از طرفین دعوی باشد یا یکی از طرفین، مباشر امور دادرس یا امور همسر وی باشد.

پ - دادرس، همسر و یا فرزند او، وارث یکی از طرفین دعوی یا معاون جرم باشند.

ت - دادرس در همان امر کیفری قبل تحت هر عنوان یا سمتی اظهارنظر ماهوی کرده یا شاهد یکی از طرفین بوده باشد.

ث - بین دادرس، پدر و مادر، همسر و یا فرزند او و یکی از طرفین دعوی یا پدر و مادر، همسر و یا فرزند او، دعوای حقوقی یا کیفری مطرح باشد یا در سابق مطرح بوده و از تاریخ صدور رأی قطعی، بیش از دو سال نگذشته باشد.

ج - دادرس، همسر و یا فرزند او نفع شخصی در موضوع مطروحه داشته باشند.

تبصره - شکایت انتظامی از جهات رد دادرس محسوب نمیشود.

ماده ۴۲۲-مهن

ایراد رد باید تا قبل از صدور رأی به عمل آید.

هرگاه دادرس آن را پیذیرد، از رسیدگی امتناع میکند و رسیدگی به دادرس علی البطل با شعبه دیگر ارجاع میشود.

در صورت نبودن دادرس علی البطل یا شعبه دیگر، پرونده برای رسیدگی به نزدیکترین مرجع قضائی هم عرض فرستاده میشود.

← هرگاه دادرس ایراد رد را قبول نکند:

مکلف است **ظرف سه روز** قرار رد ایراد را صادر کند و به رسیدگی ادامه دهد.

قرار مذکور **ظرف ده روز** از تاریخ ابلاغ، قابل اعتراض در مرجع صالح است.

به این اعتراض **خارج از نوبت** رسیدگی میشود.

مقامات قضائی دادسرای نیز باید در صورت وجود جهات رد دادرس، از رسیدگی امتناع کنند.

شاغل مدعی خصوصی یا متهم نیز میتوانند دادستان یا بازپرس را رد و مراتب را به صورت کتبی به او اعلام کنند.

در صورت قبول ایراد، دادستان یا بازپرس از رسیدگی و مداخله در موضوع امتناع مینماید و رسیدگی حسب مورد، به جانشین دادستان یا بازپرس دیگر محول میشود و در غیر اینصورت، باید قرار رد ایراد صادر و به مدعی رد، ابلاغ شود.

مدعی رد میتواند در مهلتی که برای اعتراض به سایر قرارها مقرر شده است، به دادگاه صالح برای رسیدگی به جرم اعتراض کند. رأی دادگاه در این مورد قطعی است.

تبصره – صدور قرار رد ایراد، مانع انجام تحقیقات مقدماتی نیست.

در مواردی که دادگاه با تعدد قاضی تشکیل میشود، هرگاه نسبت به یکی از اعضاء ایراد رد شود و آن عضو از رسیدگی امتناع کند، **دادگاه با حضور عضو دیگر** تکمیل میشود و مبادرت به رسیدگی میکند.

چنانچه ایراد رد مورد پذیرش قرار نگیرد، همان دادگاه بدون حضور عضو مورد ایراد در وقت اداری به اعتراض رسیدگی و قرار رد یا قبول ایراد را صادر میکند.

هرگاه چند نفر از اعضای دادگاه مورد ایراد واقع شوند و ایراد رد را قبول نکنند، چنانچه تعداد اعضای باقیمانده شعبه اکثریت را تشکیل دهنند، اکثریت اعضاء، بدون

حضور اعضای مورد ایراد و در وقت اداری به اعتراض رسیدگی و قرار رد یا قبول ایراد را صادر می کنند.

✓ هرگاه تعداد باقیمانده اعضا شعبه در اکثریت نباشند و امکان انتخاب اعضاى علی البدل نیز برای رسیدگی به ایراد وجود نداشته باشد، رسیدگی به ایراد در شعبه دیوان عالی کشور به عمل می آید.

✓ هرگاه شعبه دیوان درخواست رد را وارد بداند، پرونده جهت رسیدگی به دادگاه هم عرض ارجاع می شود.

بخش چهارم - اعتراض به آراء

فصل اول - کلیات

-۴۲۶-

← دادگاه تجدیدنظر استان :

✓ مرجع صالح برای رسیدگی به درخواست تجدیدنظر از کلیه آراء غیرقطعی کیفری است جز در مواردیکه در صلاحیت دیوان عالی کشور باشد.

← دادگاه تجدیدنظر استان در مرکز هر استان، با حضور رئیس یا دادرس علی البدل و عضویت دو مستشار تشکیل میشود.

-۴۲۷-

آراء دادگاههای کیفری جز در موارد زیر که قطعی محسوب می شود، حسب مورد در دادگاه تجدیدنظر استان همان حوزه قضائی قابل تجدیدنظر و یا در دیوان عالی کشور قابل فرجام است:

- الف - جرائم تعزیری درجه هشت باشد.
- ب - جرائم مستلزم پرداخت دیه یا ارش، درصورتی که میزان یا جمع آنها کمتر از یک دهم دیه کامل باشد.

تبصره ۱ - در مورد مجازات های جایگزین حبس، معیار قابلیت تجدیدنظر، همان مجازات قانونی اولیه است.

تبصره ۴-

آراء قابل تجدیدنظر:

✓ اعم از محکومیت، برائت، یا قرارهای منع و موقوفی تعقیب، افاطه و تعویق صدور حکم است.

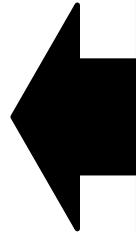
← قرار رد در خواست و اخواهی یا تجدیدنظر خواهی، در صورتی مشمول این حکم است که رأی راجع به اصل دعوى، قابل تجدیدنظر خواهی باشد.

ماده ۴۲۸-

۱. سلب حیات،
۲. قطع عضو،
۳. حبس ابد
۴. و یا تعزیر درجه چهار و بالاتر است
۵. و جنایات عمده علیه تمامیت جسمانی که میزان دیه آنها ثلث دیه کامل مجنبی علیه یا بیش از آن است
۶. و آراء صادره درباره جرائم سیاسی
۷. و مطبوعاتی

آراء صادره درباره
جرائمی که مجاز
قانونی آنها:

قابل فرجام خواهی
در دیوان عالی
کشور است.

ماده ۴۲۹-

← در مواردی که رأی دادگاه توأم با محکومیت به پوداخت دیه، ارش یا ضرر و زیان است:

✓ هرگاه یکی از جنبه‌های مزبور قابل تجدیدنظر یا فرجام باشد، جنبه‌های دیگر رأی نیز به تبع آن، حسب مورد قابل تجدیدنظر یا فرجام است.

ماده ۴۳۰- در صورتی که طرفین دعوی باتوافق کتبی حق تجدیدنظر یا فرجام خواهی خود را ساقط کنند:

✓ تجدیدنظر یا فرجامخواهی آنان جز در خصوص صلاحیت دادگاه با قاضی صادر کننده رأی، مسموع نیست.

-۴۳۱-

-۴۳۲-

← هرگاه تقاضای تجدیدنظر یا فرجام، خارج از مهلت مقرر تقدیم شود و درخواست کننده عذر موجه عنوان کند:

✓ دادگاه صادر کننده رأی ابتداء به عذر او رسیدگی مینماید و در صورت موجه شناختن آن، قرار قبولی درخواست و در غیر اینصورت قرار رد آن را صادر میکند.
✓ جهات عذر موجه همان است که در ماده (۱۷۸) این قانون مقرر شده است.

-۴۳۳-

← اشخاص زیر حق درخواست تجدیدنظر یا فرجام دارند:

- الف - محکوم علیه، وکیل یا نماینده قانونی او
- ب - شاکی یا مدعی خصوصی و یا وکیل یا نماینده قانونی آنان
- پ - دادستان از جهت برائت متهم، عدم انطباق رأی با قانون و با عدم تناسب مجازات

جهات تجدیدنظرخواهی به شرح زیر است:

- الف- ادعای عدم اعتبار ادله یا مدارک استنادی دادگاه ✓
- ب- ادعای مخالف بودن رأی با قانون
- پ- ادعای عدم صلاحیت دادگاه صادرکننده رأی یا وجود یکی از جهات رد دادرس
- ت- ادعای عدم توجه دادگاه به ادله ابرازی

تبصره- اگر تجدیدنظرخواهی به استناد یکی از جهات مذکور در این ماده به عمل آید، در صورت وجود جهت دیگر،
به آن هم رسیدگی میشود.

دادگاه تجدیدنظر استان و دیوان عالی کشور فقط نسبت به آنچه مورد تجدیدنظرخواهی یا فرجام خواهی واقع و نسبت به آن رأی صادر شده است، رسیدگی میکند.

تجددنظرخواهی یا فرجام خواهی طرفین راجع به جنبه کیفری رأی با درخواست کتبی و پرداخت هزینه دادرسی مقرر صورت میگیرد و نسبت به ضرر و زیان ناشی از جرم، مستلزم تقدیم دادخواست و پرداخت هزینه دادرسی مطابق قانون آیین دادرسی مدنی است.

تبصره - تجدیدنظرخواهی یا فرجام خواهی محکوم علیه نسبت به محکومیت کیفری و ضرر و زیان ناشی از جرم به صورت توأمان، مستلزم پرداخت هزینه دادرسی در امر حقوقی و رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی نیست.

-۴۳۷ ماده

← **هرگاه تجدیدنظرخواه یا فرجام خواه، مدعی اعسار از پرداخت هزینه دادرسی**

دعوای ضرر و زیان ناشی از جرم شود:

✓ دادگاه صادرکننده رأی نخستین به این ادعاء خارج از نوبت رسیدگی میکند.

-۴۳۸ ماده

← **هرگاه تجدیدنظرخواه یا فرجام خواه زندانی باشد:**

✓ حسب مورد از پرداخت هزینه دادرسی مرحله تجدیدنظر یا فرجام در امری که به موجب آن زندانی است، معاف میگردد.

-۴۳۹ ماده

← **تجدیدنظرخواه یا فرجام خواه باید حسب مورد، درخواست یا دادخواست خود را به**

دفتر دادگاه صادرکننده رأی نخستین یا تجدیدنظر و یا دفتر زندان تسليم کند.

← دفتر دادگاه یا زندان باید بلافاصله آن را ثبت کند و رسیدی مشتمل بر نام تجدیدنظرخواه یا فرجام خواه و طرف دعوای او، تاریخ تسليم و شماره ثبت به تقاضیم کننده بدهد و همان شماره و تاریخ را در دادخواست یا درخواست تجدیدنظر و فرجام درج کند.

← **تاریخ مزبور تاریخ تجدیدنظر یا فرجام خواهی محسوب میشود.**

← دفتر دادگاه تجدیدنظر استان یا زندان مکلف است پس از ثبت تقاضای تجدیدنظر یا فرجام، بلافاصله آن را به دادگاه صادرکننده رأی نخستین ارسال کند.

تبصره- در صورتیکه تجدیدنظرخواهی یا فرجامخواهی در مهلت مقرر صورت گیرد، دفتر دادگاه صادرکننده رأی نخستین، بلافصله یا پس از رفع نقص، پرونده را حسب مورد، به دادگاه تجدیدنظر استان یا دیوان عالی کشور ارسال میکند.

-۴۴۰ ماده

← هرگاه درخواست یا دادخواست تجدیدنظرخواهی یا فرجامخواهی فاقد یکی از شرایط قانونی باشد:

- ✓ مدیر دفتر دادگاه نخستین، ظرف دو روز، نقایص آنرا به درخواستکننده یا دادخواستدهنده اعلام و اخطار میکند تا ظرف ۵ روز از تاریخ ابلاغ، نقایص مذکور را رفع کند.
- ✓ چنانچه در مهلت مقرر، رفع نقص صورت نگیرد و در صورتی که درخواست یا دادخواست تجدیدنظر یا فرجام خارج از مهلت قانونی تقدیم شود، مدیر دفتر، پرونده را به نظر رئیس دادگاه میرساند تا قرار مقتضی را صادر کند.
- ✓ این قرار حسب مورد قابل اعتراض در دادگاه تجدیدنظر استان و یا دیوان عالی کشور است.

ادامه دارد....